

Capítol 6

Imperis Capitalistes II (1945 - actualitat)

Postmodernitat i Hegemonia d'EEUU

Postmodernitat Capitalista - Hegemonia de EEUU

Postmodernitat	4
De la modernitat a la postmodernitat	4
La fi de la fe cega en la racionalitat	4
Noves eines de pensament, d'anàlisi i d'expressió artística	5
Movimentisme i associacionisme	6
Tamany, jerarquia i assemblearitis	7
Ràbia: resistir, lluitar, culpar, exigir, dividir	7
Acceptació i responsabilitat: construir, sumar	8
Balanç i superació	9
Ecologisme	9
Feminisme	11
Una solució a una solució	11
Efectes col·laterals	12
Gènere	13
Cooperació internacional	14
Sindicats	15
Cooperativisme	17
EEUU com a potència mundial / Fi de la història	17
Hegemonia del capitalisme	17
Hegemonia de EEUU	18
Crisis dels 70's	18
80's Neoliberalisme. Caiguda Bloc Soviètic. Fi de la Història.	19
Bombolla d'internet (2000) i immobiliària (2008) i guerra	20
Moviment 15M i moviment independentista	21
Paradigma d'escassetat en una societat de l'abundància	22
Propostes d'alternatives	22
Comunalisme, Municipalisme Llibertari i Ecologia Social	23
Democràcia Inclusiva	24
Un apunt sobre el futur	25
Al capítol següent	25
Referències	27
Postmodernisme	27
Ecologisme	27
Feminisme	27
Cooperació internacional	27
Sindicalisme	28

Postmodernitat Capitalista - Hegemonia de EEUU

Hegemonia EEUU	28
Municipalisme Llibertari i Democràcia Inclusiva	28

Postmodernitat

De la modernitat a la postmodernitat

El capitalisme es gesta durant la modernitat: època caracteritzada per una idealització de la racionalitat humana i per assumir que totes les esferes del coneixement es podien reduir a lleis matemàtiques de simplicitat newtoniana. D'aquesta manera Adam Smith va inventar el camp de l'economia, postulant que el comportament de les persones es pot predir pel fet que sempre es mouen per maximitzar el seu benefici personal.

Aquest pensament estava encoratjat per avenços aparentment imparables en les matemàtiques, la ciència i la tecnologia. Això va dur a la idea de progrés, de veure la història humana com una trajectòria lineal en què avançava sempre cap a un futur millor.

Aquest ethos es va mantenir fins a la segona guerra mundial. Fins llavors fins i tot les propostes alternatives al capitalisme s'emmarcaven en aquest pensament. D'aquesta manera Karl Marx veia al capitalisme industrial com un progrés respecte a les societats agrícoles anteriors i estava convençut que la història seguiria progressant de manera natural cap a una revolució del proletariat primer, el socialisme després i finalment el comunisme. D'aquesta manera les intervencions polítiques es plantejaven com un impuls per accelerar la història: fomentar la revolució del proletariat allà on ja s'havia implementat el capitalisme industrial, o fomentar la implementació del capitalisme allà on encara no s'havia desplegat extensament.

Avui en dia, en canvi, veiem la història com a una entre moltes possibilitats. A més, moltes creiem amb preocupació que els futurs més probables, si no intervenim decididament, és molt magre: canvi climàtic, catàstrofe ecològica, catàstrofe social, guerres nuclears, etc. Aquest canvi de perspectiva que permet posar en dubte que la història ens durà de manera recta, com per gràcia divina, sense necessitat d'esforç, a un futur idíl·lic s'anomena postmodernisme.

La fi de la fe cega en la racionalitat

L'any 1900 David Hilbert, un dels matemàtics més prestigiosos de l'època, estava convençut que el camp de les matemàtiques era a punt de completar-se. Va presentar una llista de 23 problemes pendents creient que es resoldrien aviat i amb això es completaria la disciplina.

L'any 1931 Kurt Gödel va presentar el teorema d'incompletesa que va demostrar que la missió de Hilbert era impossible: donat qualsevol conjunt d'axiomes o bé s'arribaran a conclusions contradictòries, o bé hi haurà afirmacions que no es podrà demostrar si son

Postmodernitat Capitalista - Hegemonia de EEUU

certes o falses. Alguns dels problemes de la llista de Hilbert encara no tenen solució coneguda.

Poc abans, al 1927, Heisenberg havia publicat el principi d'incertesa, segons el qual hi ha un límit fonamental en la precisió en què podem conèixer certs parells de variables físiques com ara la posició i el moment de partícules.

D'altra banda, Sigmund Freud havia estat publicant articles postulant l'existència d'un subconscient des de 1896.

Per tant, a mesura que avançava el segle 20, l'ethos de fe cega a la racionalitat i capacitat de coneixement humà es va anar deteriorant: no només no podem mesurar amb exactitud els fenòmens físics, ni tan sols podem fer-ne models matemàtics complets. A més a més no podem ni confiar en la nostra pròpia ment!

Finalment, les atrocitats creades per la primera i segona guerres mundials es van generar un rebuig a les grans narratives històriques, i a les grans ideologies.

Noves eines de pensament, d'anàlisi i d'expressió artística

A partir de la fi de la segona guerra mundial doncs, apareixen narratives, filosofies, i corrents artístics que trenquen amb els dogmes de la modernitat. Diferents autors en diferents disciplines apliquen els termes postmodernitat i postmodernisme de manera diferent. Alguns considerant que comencen més tard, cap als anys 50, i molts situant-lo cap als anys 80 o 90. En general però es considera que son eines complementàries a la modernitat, no que la substitueixen. En aquest text adoptem la visió que la postmodernitat comença a finals de la segona guerra mundial.

A partir dels anys 50 del segle XX apareixen diferents eines per a analitzar la societat i la història de manera més rica, menys lineal i menys determinista. Aquestes eines ens ajuden a entendre perquè el que dona més sentit a la vida de les persones son coses que no existeixen: diner, nacions, déus, raça,...i com les que desperten emocions més fortes sovint no tenen res a veure amb l'interès personal.

Des de llavors han sorgit diferents eines i corrents de pensament que ens ajuden a entendre que el poder no es basa principalment la força física sinó sobretot en la construcció de discursos que condicionen el comportament de les persones. Alguns d'aquests corrents i eines son el construccionisme social, el post-estructuralisme, el post-modernisme i els memes.

Una altra eina teòrica útil és la "manufactura de consens" (Chomsky, 1988). És l'observació que els mitjans de comunicació, malgrat l'aparença d'informar objectivament a la ciutadania, enlloc d'això construeixen i reforcen un relat que protegeix els interessos econòmics del les

Postmodernitat Capitalista - Hegemonia de EEUU

propietàries, dels propis mitjans i de les empreses que s'hi anuncien. A part d'emprar la censura directa també empren una varietat de mètodes més subtils, com ara organitzar els debats en fragments curts entre anuncis. Aquest format facilita que els debatents que estan d'acord amb l'estatus quo puguin reforçar aquestes idees, ja que poden referir-se amb brevetat als discursos dominants. En canvi, dificulta molt presentar discursos alternatius ja que desmantellar les mentides i fal·làcies en què es basen els discursos dominants porta temps, i el format dels debats no proporciona el temps requerit.

Com totes les eines aconsegueixen resultats diferents segons qui les empra. Aquestes han estat també utilitzades a favor del poder, per exemple, per recuperar el sofisme, i quan interessa afirmar que no existeixen fets objectius.

En certa manera en aquests darrers anys, amb la proliferació de les *fake news*, podríem dir que hem arribat a apoteosis de la postmodernitat: milions de votants arreu del món refusen tenir en compte qualsevol evidència de la realitat i prefereixen viure en les narratives inventades pels seus partits. Ja no cal falsificar costosos estudis sobre el canvi climàtic. N'hi ha prou amb negar que existeix i desestimar-lo com una conspiració Marxista, o per què no, una *fake news*.

Movimentisme i associacionisme

Dos dels memes més populars avui en dia entre la població que vol construir una alternativa són el movimentisme i el associacionisme.

És a dir, la creença que organitzant-nos en associacions locals inscrites en moviments globals, cadascun especialitzat a defensar una causa específica, avançarem en paral·lel en les solucions de cadascuna de les causes. Exemples d'aquestes causes són: feminisme, ecologisme, justícia social o cooperació internacional.

Aquests conceptes són molt simbiòtics amb l'ethos de la postmodernitat de rebutjar grans narratives.

No obstant això si avaluem els resultats veurem que no s'està avançant gaire. Les ONGs de cooperació internacional no han solucionat la dependència de la perifèria amb els centres de poder, l'ecologia no ha parat la destrucció d'ecosistemes o l'extinció d'espècies, el feminisme no ha eradicat el patriarcat ni aconseguit igualtat de remuneració, etc.

Un motiu pel qual aquests memes són tan populars és perquè sembla que funcionen. Avui en dia totes les publicitats de partits polítics o grans marques han d'incidir en els seus valors ecologistes, feministes i socials per ser acceptats. No obstant això, més allà de la seva publicitat, no requereixen prendre cap acció en aquests àmbits per aconseguir els seus objectius de poder institucional o mercantil.

Postmodernitat Capitalista - Hegemonia de EEUU

Tamany, jerarquia i assemblearitis

Un altre motiu pel qual aquests memes s'estenen és que solucionen la necessitat primal que tenim les persones de sentir-nos part d'un grup. Aquesta necessitat és molt més forta que la necessitat de coherència discursiva del grup. Per això podem trobar en tots els moviments grans líders que defensen postures oposades, i no obstant això la gent contínua identificant-se amb el moviment. Podem trobar ecologistes a favor i en contra de l'energia nuclear, activistes socials a favor i en contra de la cancel·lació/impagament del deute que els governs tenen amb els bancs privats, feministes a favor i en contra de l'extermini de les persones amb penis, etc.

D'altra banda l'associacionisme postula que la manera més eficient d'aconseguir objectius és fent xarxes globals d'organitzacions locals que comparteixen objectius i valors similars. No obstant això aquestes organitzacions locals són sovint tan petites, i compten amb tan pocs recursos, que no aconsegueixen tenir pràcticament cap impacte, i el poc impacte positiu que tenen és molt menor que l'impacte negatiu que tenen les grans organitzacions globals mercantils.

L'èxit d'aquest sub-meme prové sobretot de la confusió entre l'organització en grans equips i el poder jeràrquic. Efectivament veiem com les grans corporacions mercantils tenen una estructura jeràrquica que utilitzen per coordinar a milers de treballadores distribuïdes globalment. Però això no significa que puguem muntar una estructura similar, amb milers de persones distribuïdes en equips especialitzats, de manera que l'organització en conjunt es beneficiï de les "economies d'escala", i que aquesta col·laboració sigui voluntària en lloc de submissa.

També val la pena notar que sovint aquestes organitzacions tenen problemes d'escalar per falta de confiança entre els membres que porta l'assemblearitis: el voler decidir-ho tot en assemblea enlloc de delegar. A aquest fenomen també hi contribueix sovint una cultura que confon la jerarquia amb la delegació. Aquestes pors son fruit de les idees de la modernitat que les persones som egoistes i individualistes per naturalesa. Son els postulats amb que hem estat criades la majoria de nosaltres. Per tant, per a poder construir organitzacions horitzontals a gran escala cal cultivar primera una cultura de suport mutu i de confiança, i així poder delegar amb la seguretat que les delegades actuaran de manera transparent, implementant les decisions del grup, amb suficient autonomia per a no requerir assemblees constants.

Ràbia: resistir, lluitar, culpar, exigir, dividir

També és interessant observar com en molts dels moviments i associacions actuals estan alimentats per emocions negatives: la ràbia al adonar-se de la injustícia de les desigualtats socials, de la destrucció d'ecosistemes, la por a què s'instal·lin al poder règims encara més autoritaris, etc.

Postmodernitat Capitalista - Hegemonia de EEUU

Aquests sentiments negatius mouen a accions com la resistència, i la lluita i l'enfrontament, encara que aquest sovint sigui classificat com a "no violent".

Aquestes accions puntualment poden servir per a estendre la consciència del que està passant entre la població. També per ampliar la finestra d'oportunitat que ens brinda la possibilitat de (encara) poder-nos organitzar i expressar lliurement, que és molt més efectiva que l'organització en la clandestinitat. Malgrat això en general son estèrils. Per més grans que siguin les manifestacions i extenses les recollides de signatures en general no s'aconsegueix solucionar cap de les queixes i demandes. I si s'aconsegueix algun petit avenç queda empetitit pels retrocessos més grans que s'han produït en el mateix temps.

A més a més aquesta postura tendeix a culpar als altres de la situació ("és que la gent...!", "com pot ser que no se n'adonin que estem al llindar d'una catàstrofe social i climàtica... com pot ser que no actuïn"). Aquestes narratives ens dificulten, enlloc d'ajudar, a empatitzar amb les persones que encara no s'han sumat al projecte de transformació.

És interessant observar com la resistència i la lluita acostumen a reforçar, enlloc d'eliminar, allò que es vol evitar. És com emprar herbicides en l'agricultura: eventualment les herbes evolucionen fins a fer-se resistents als herbicides i envaiexen els cultius. Històricament ho podem veure amb l'aparició del capitalisme a Europa, l'únic lloc del món on la cultura resistia i lluitava contra la banca i el comerç. Fins que aquest va mutar i es va fer prou fort com per envair completament la societat. El capitalisme no va aparèixer a la Xina o a l'orient mitjà, on durant segles s'havia tolerat a la banca i el comerç, i de manera molt conscient se'ls havia limitat en el seu abast.

Acceptació i responsabilitat: construir, sumar

És molt més interessant i fecund treballar l'acceptació i la pròpia responsabilitat.

L'acceptació vol dir obrir la finestra i admetre que no ens agrada el que veiem: la immensa majoria vol substituir les seves relacions emocionals per relacions mercantils, no vol participar en decisions col·lectives, i tant li fa el canvi climàtic, la desforestació i la creixent concentració de poder. L'acceptació ens permet estalviar-nos energies en ràbies i rabietes, en queixes, protestes i demandes estèrils.

La pròpia responsabilitat vol dir admetre que si la majoria de la població fa el que fa és perquè les persones que voldríem una societat global diferent, basada en l'amor i la cooperació enlloc de l'individualisme i l'egoisme, no hem estat a l'altura i no hem construït una alternativa atractiva per a la majoria de la població. La pròpia responsabilitat ens permet concentrar les energies en accions realment transformadores i valorar críticament el resultat de les nostres accions, per tal d'ajustar-les i millorar-les.

Postmodernitat Capitalista - Hegemonia de EEUU

La combinació de l'acceptació i la responsabilitat ens permet convidar amb humilitat i empatia, a més persones a sumar-se al projecte. A entendre quines dificultats tenen en la transició i donar-los suport per facilitar la transició, i ajustar al projecte per a fer-lo més inclusiu, sense comprometre'n l'essència.

Balanç i superació

És difícil fer un balanç del movimentisme i l'associacionisme. D'una banda aquests moviments es mereixen el nostre agraïment per popularitzar idees que no fa gaire eren marginals. D'altra banda dificulten avançar cap als seus objectius al haver creat la sensació que ja està tot en marxa i que les expertes se n'encarreguen. Ara quan mostrem amb fets que cada vegada les coses van pitjor és molt fàcil que siguem percebudes com a extravegants, radicals i exagerades.

El que està clar però és que cal superar aquest tipus d'organitzacions, que basen la satisfacció en la pertinença a un col·lectiu, i en participar en rituals estèrils com assemblees i manifestacions populars. Cal doncs trobar una alternativa que basi la satisfacció en aconseguir avançar en objectius de transformació social i ecològica.

Ecologisme

L'ecologisme il·lustra perfectament la gran distància entre el discurs sobre les fites aconseguides i la realitat. És l'exemple més estrepitos del fracàs de la fórmula moviments + associacions.

Malgrat la diversitat de propostes que s'articulen amb aquest etiqueta les que arriben a la població són les filtrades pels mitjans de comunicació, les que són compatibles amb la "manufactura de consens", les que són simbiòtiques amb els memes més estesos d'economia de mercat. Aquests són les propostes com innovació tecnològica per millorar l'eficiència energètica dels productes de consum, el reciclatge, l'alimentació ecològica, o les energies renovables.

És fàcil veure com un meme que afavoreix que el govern doni subsidis a les empreses per a fabricar productes més eficients energèticament i que després obligui als ciutadans a llençar els vells i comprar-ne de nous és de l'interès de les propietàries de l'economia. També és fàcil de veure com de contentes estan les companyies elèctriques venent menys electricitat a preu més car, amb l'excusa de les innovacions en eficiència energètica.

L'efecte pernicios del reciclatge és més difícil de veure. Està lligat amb la paradoxa de Jevons. A l'Anglaterra de mitjans del segle XIX l'economista Jevons va observar com, a mesura que les fàbriques implementaven millores en eficiència en l'ús del carbó, el consum total de carbó a Anglaterra, en lloc de disminuir, augmentava. L'explicació és que com més es millora l'eficiència més es poden abaratir els productes, i per tant arriben a més

Postmodernitat Capitalista - Hegemonía de EEUU

consumidors, i augmenta el consum. El consum de carbó causat per l'augment de consum és més gran que l'estalvi en eficiència energètica.

Reutilitzar i reciclar materials fa que quantitat de material extret necessària per unitat de producte fabricat es redueixi. Per tant els processos de fabricació son econòmicament viables fins i tot si la materia prima és més cara, unitàriament. Això fa que sigui viable l'extracció a una escala més gran que si no hi hagués reciclatge. Cameron K. Murray amplia aquest concepte:

"el reciclatge no només pot augmentar la demanda dels recursos reciclats, sinó que també pot augmentar la demanda de tots els altres recursos naturals utilitzats en l'economia. Sí, una nova tecnologia que fa que el reciclatge dels pneumàtics de cotxe sigui més econòmic que la fabricació de pneumàtics de cotxes nous augmentaria la nostra demanda de pneumàtics (perquè són més barats) i per a altres recursos, com el petroli. La raó és simple. El transport automobilístic es torna lleugerament més barat gràcies a la tecnologia de reciclatge, i la resposta a aquesta reducció de preus, per més lleugera que sigui, és augmentar la demanda de transport per a automòbils i tots els altres recursos necessaris per proporcionar-los."

És molt important recalcar que sota la mateixa etiqueta d'ecologisme hi a moltes veus que reclamen deixar d'extreure recursos, especialment carbó i petroli que son els principals causants del canvi climàtic, i que aquestes veus no arriben als mitjans ni resulten en polítiques de govern ni d'empreses.

Es fan moltes crides per a fer accions de desobediència civil per a aturar les obres més perjudicials per al medi ambient, però en general, només s'aconsegueix, com a molt, retardar-ne algunes. Tampoc s'aconsegueix que aquest concepte es comercialitzi. Avui en dia a tots els supermercats podem trobar una secció de productes ecològics però en aquesta secció no hi trobem mai, per exemple, participacions en un exèrcit de mercenaris que lluiti contra la destrucció forestal. El discurs de lliure mercat que a permès tenir al mercat empreses que fan la guerra a països pobres, no és tant lliure com per permetre l'existència d'empreses que facin la guerra a les propietàries de l'economia.

El resultat doncs és que vivim en un món on sembla que l'ecologisme és un tema solucionat. Trobem restaurants ecològics a totes les ciutats i productes ecològics a tots els supermercats. Tots els partits polítics i totes les corporacions tenen l'ecologisme, el reciclatge, i l'eficiència energètica als seus programes. I en canvi, la realitat és obstinadament contrària a la narrativa en què vivim: la desforestació, el canvi climàtic i l'extinció d'espècies, no només no es redueix si no que s'accelera. A més, els subsidis en combustibles fòssils i en agricultura convencional superen de llarg als subsidis en energies renovables i agricultura tòxica. Els subsidis de l'energia fossil son desorbitats. 10 milions de dolars per minut! Si, per minut, no és una errada.

Postmodernitat Capitalista - Hegemonia de EEUU

L'ecologisme és doncs, des de qualsevol mesura d'èxit connectada amb la realitat material, un fracàs absolut. I com que la gent no viu en la realitat, sinó que viu en el discurs, és cada vegada més difícil fer arribar aquest concepte.

Feminisme

De manera similar a l'ecologisme, hi ha una gran varietat de discursos i propostes que s'emmarquen en el feminisme, i de tota aquesta diversitat, les que transcendeixen als mitjans i a la legislació són les que són compatibles amb el consens capitalista i simbiòtics amb els memes populars.

Un cop filtrat pels mitjans el feminisme es redueix a poc més que el "dret de les dones a ser homes". És a dir, en la cultura hegemònica la masculinitat és el centre de referència i els atributs masculins són altament valorats: violència, competència, individualisme,... els memes que defensen la feminitat no han prosperat i els atributs i activitats considerades femenines com l'amor, la criança, les cures, la pau, la cooperació, no han estat revaloritzades. Un exemple molt clar és que avui en dia es destinen una gran quantitat de diners en convèncer a les dones que facin feines en el sector de la informàtica, un sector altament masculí, i ben pagat, i en canvi, no es destinen esforços en fer que els homes s'interessin més per feines de cures com infermeria, i en incrementar-ne els sous. També s'han invertit molts recursos perquè les dones formin part dels exèrcits i les policies.

Una solució a una solució

Al Capítol 2, Orígens de la civilització, vam veure com la moneda, i l'economia, va aparèixer, principalment com a mecanisme per a controlar la capacitat productiva de les dones (interés = dona esclava).

El patriarcat va aparèixer com a resposta, com a mecanisme per a protegir a les dones del mercat. A la societat occidental de després de la segona guerra mundial aquest mecanisme funcionava prou bé: en general a les dones només se'ls permetia treballar mentre eren solteres, i en unes professions limitades (educació i cures). Més tard també a les fàbriques. A Espanya per exemple els contractes a les dones incloïen una clàusula per donar-les de baixa si es casen. Per això a les mestres d'escola se les coneix com a "senyoretetes".

Durant l'edat mitjana a Europa el patriarcat es va mantenir sobretot com un fenomen urbà. En el món rural hi havia molta igualtat entre dones i homes. Les dones participaven per igual en tot tipus de professions i tenien veu i vot a les assemblees populars. Les revolucions republicanes liberals van ser fenòmens eminentment urbans i van reforçar el patriarcat i la misogínia.

Com a resposta a l'explotació mercantil el patriarcat va ser solució era incompleta, ja que no protegia als homes del mercat. Amb l'arribada del capitalisme, i en particular de les desamortitzacions, la majoria d'homes es van veure obligats a vendre la seva força de

Postmodernitat Capitalista - Hegemonia de EEUU

treball, obrera o militar. Tampoc era una solució conscient, ja que no tenia en compte la voluntat de cada una de les dones, individualment, i l'efecte psicològic, individual i col·lectiu, que les dones fossin subordinades, econòmicament, als homes, en una societat que cada cop estava sent més mercantilitzada.

Aquesta subordinació era més psicològica que real, ja que a la majoria de famílies eren les "mestresses de casa" les que administraven els diners. Per a les que tenien la mala fortuna de trobar-se en famílies hostils, la subordinació era molt real, i no comptaven amb mecanismes mitigadors, ni socials, ni de l'estat-mercat.

Aquesta jerarquia, real o percebuda, estava en tensió amb el discurs d'igualtat que era un dels pilars de les societats liberals. Com hem vist, les persones s'amotllen fàcilment en jerarquies quan viuen en una construcció social que es fonamenta en la desigualtat. En canvi, quan viuen en una construcció social que proclama que totes les persones són iguals, aquestes tendeixen a revoltar-se davant de les desigualtats. També hem vist que les societats que han basat la seva economia en la guerra han necessitat cultivar un discurs d'igualtat, ja que els mercenaris no estan tan motivats a lluitar com els ciutadans lliures, i els esclaus encara menys.

Aquests factors combinats van fer aparèixer la consciència que les dones estaven en una situació desigual i inferior. Es va valorar que els privilegis de no haver de passar tota la vida en una fàbrica en condicions insalubres, o arriscar la vida i la salut diàriament en les feines més feixugues com les mines i l'exèrcit, no compensava el fet d'estar subordinades econòmicament i apartades socialment.

Amb consciència hagués estat possible mantenir els privilegis de les dones, sense necessitat de la subordinació que requeria el patriarcat. S'hagués pogut fer un fons comú a cada barri on els homes i posessin la meitat del seu sou, i que aquest fos distribuït entre les dones de la comunitat per garantir-los la sobirania econòmica. Això però, no va passar. Enlloc d'això va aparèixer un moviment feminista, individualista, que, entre altres coses, va voler tornar a les dones al mercat. Evidentment el mercat va estar entusiasmada.

Convé tenir present que el feminisme és un producte de la modernitat. Com a tal es basa en l'individualisme i el materialisme característic de l'època. Per això no va plantejar solucions més conscients i col·lectives als efectes col·laterals del patriarcat.

Efectes col·laterals

Al mateix temps el feminisme, com a moviment, és un producte de la postmodernitat. És el que il·lustra millor el que es perd amb la praxis postmoderna de fragmentar l'agenda de millores socials en diferents moviments, enlloc de defensar una estratègia única per a tots els fronts.

Postmodernitat Capitalista - Hegemonia de EEUU

És fàcil de veure com a les propietàries de l'economia els hi convé la versió de feminisme filtrada pels mitjans, la que es limita a reclamar el dret de les dones a fer les feines que estaven reservades per als homes, i poder continuar al món laboral després de casades: cada vegada que les dones accedeixen a un sector laboral els sous del sector es desplomen. Principalment perquè es dobla la demanda i es manté la oferta.

Amb la incorporació de les dones al món laboral el feminisme va aconseguir doblar el temps que les famílies dedicaven al món laboral, de 20h a la setmana de mitjana quan només hi contribuïen els homes, a 40h/setmana. També va aconseguir que es reduïssin els sous i que s'incrementés el cost de vida (al fer que les famílies tinguessin més diners).

És a dir, al centrar-se en l'objectiu d'aconseguir evitar la discriminació de les dones en el món laboral, va permetre efectivament, fer avenços en aquest aspecte. Ara també les dones urbanes poden accedir a totes les professions i dedicar-s'hi encara que estiguin casades, i ser part activa de la societat i la política. Això ha estat molt positiu perquè ha eliminat el meme que hi ha coses que les dones no poden fer i que son socialment dependents dels seus pares, marits o germans. Viure en una societat que et diu que hi ha coses que no pots fer i que ets subordinada a una altra persona és molt costós per la autoestima. A més, permet a les dones que han tingut la mala fortuna de trobar-se en una família hostil poder buscar la seva independència econòmica al mercat laboral.

Aquests objectius però s'han aconseguit amb un enorme cost en termes d'efectes col·laterals: ha reduït a la meitat el temps que pares i mares poden destinar a la criança i ha convertit en una obligació, i no en un dret, que les dones participin al món laboral. Al haver reduït els sous i augmentat els costos de vida, no és factible que homes i dones es reparteixin les 40h de feina a la setmana que abans feien els homes.

La majoria de feines son molt alienants. La majoria de persones prefereixen quedar-se a casa voltades de persones estimades que no haver de passar cada dia entre 9 i 12 hores fora de casa enriquint a les propietàries de l'economia en feines esgotadores físicament i mental. El cost d'aconseguir que una minoria de dones pugui desenvolupar carreres professionals interessants i enriquidores ha estat condemnar a la resta de dones de la societat a la servitud del mercat.

Aquests efectes col·laterals s'haguessin pogut evitar si les polítiques feministes s'haguessin perseguit de manera integral i conscient, exigint que es reduís proporcionalment les hores de treball a mesura que les dones s'incorporaven al mercat laboral.

Gènere

Una de les definicions més interessants de feminisme és "la idea radical que les dones també son persones".

Postmodernitat Capitalista - Hegemonia de EEUU

El més interessant d'aquesta definició és que dona per suposat una idea encara més radical: que existeixen homes i dones! És a dir, que existeix el gènere. Aquesta construcció social porta a tot tipus d'interpretacions contradictòries, ja que dóna sentit a narratives que assignen rols diferents als uns i altres. Permet que alguns tipus de feminisme (islàmic, cristià,...) vegin al feminisme mediàtic com una perversió, que converteix les dones en objectes i les impulsa a actes degradants com anar mig despulades pel carrer, i proposa en canvi separació de rols i apartar a les dones de l'esfera social, i situar-les a l'esfera familiar.

Aquesta contradicció és il·lustrativa d'un altre fenomen de la postmodernitat: al rebutjar grans narratives s'abandona la idea de canvi de paradigma, o canvi de sistema. En lloc d'això es busquen reformes per mitigar els efectes del paradigma / sistema actual. Però al acceptar les construccions socials que faciliten l'explotació de les persones, dificulten que aquestes mitigacions tinguin un efecte complert, i causen multiplicitat de contradiccions i efectes col·laterals.

És interessant observar que després de més d'un segle de feminisme les dones encara són minoria en els espais de poder: a les juntes d'empreses i governs estatals. Això no necessàriament vol dir que tinguin menys poder real. Com observen Prado-Esteban y Rodrigo-Mora sovint les dones de les famílies poderoses prefereixen exercir el seu poder en l'esfera de la xarxa social familiar, on obtenen bons resultats per les seves famílies, no en l'esfera política pública.

Cooperació internacional

Un altre exemple paradigmàtic del movimentisme-associacionisme és la cooperació internacional. Tal com els altres casos veiem com els memes que arriben a la població, filtrats, són ben inofensius.

Les ONGs de cooperació internacional no reclamen que els països industrialitzats deixin de robar als països rics en matèries primes, sinó que faciliten que les grans empreses s'enforteixin en aquests països. Això ho fan promovent que els estats destinin un petit percentatge (0,7% és una xifra popular) a la cooperació internacional. Aquesta xifra es destina en forma de donacions que només es poden gastar en empreses del país donant. D'aquesta manera es promou una espècie de col·lonialisme 2.0 on els cooperants de països rics van a treballar a països pobres, amb sous elevats que els permeten contractar als locals com a servents personals, i obren mercat a les corporacions perquè hi estenguin els seus monopolis.

En els moviments ecologista i el feminista és fàcil veure com la obtenció de resultats parcials, si més no aparents, a curt termini ha facilitat la permanència i reforç dels moviments, malgrat els efectes catastròfics a llarg plaç. En el cas de la cooperació internacional és difícil però de veure casos d'èxit que expliquin perquè les persones implicades s'hi voldrien continuar dedicant, més enllà del lucre i poder personals.

Postmodernitat Capitalista - Hegemonia de EEUU

La majoria d'intervencions són un pur espectacle, on les persones locals que hi participen ho fan simplement per cobrar els "per-diem", sovint més elevats que els sous locals. Aquests projectes es desmantellen immediatament després que acabi la subvenció de la intervenció. Alguns casos i models són fracassos estrepitosos, com el famós cas de la construcció d'un pou d'aigua en comunitats on les dones tradicionalment van a buscar l'aigua en una caminada col·lectiva matinal, i la porten en poble en grans gerres. Aquestes caminades són en realitat el mecanisme de governança de la comunitat. És on es passa informació del que està passant, es prenen decisions i resolen conflictes. Amb la construcció d'un pou al poble desapareix el ritual, i la comunitat es queda sense governança, i es desintegra.

Graeber documenta un altre exemple de fracàs estrepitos: el de microcrèdits. Suposadament per a fomentar l'emprenedoria veïnal. En realitat acostuma a desplegar-se com una màfia d'usurers, sovint amb la participació del propi personal de les ONGs.

Sindicats

El sindicalisme és l'exemple més clar de l'actitud postmoderna d'ignorar les causes d'un problema i centrar-se en mitigar les solucions.

L'ecologisme, el feminisme i la cooperació internacional es poden permetre el luxe de recolzar-se en el pensament post-estructuralista i pretendre que els seus camps d'acció no són conseqüències estructurals d'una economia de mercat, sinó que són atributs generals de la humanitat, que es manifesten en diferents condicions, i justificar així les seves actuacions parcials.

Els sindicats no es poden permetre aquest luxe: és flagrant que hi ha una diferència estructural entre les propietàries i les treballadores. El sindicalisme no pretén abolir les desigualtats i crear una societat igualitària. Simplement busca mitigar-ne els efectes assegurant que la població que treballa tingui uns sous que els permetin sobreviure.

Aquest enfoc ha resultat ser molt poc satisfactori. D'una banda la força del sindicalisme depèn de les polítiques de plena ocupació característiques de la socialdemocràcia de després de la segona guerra mundial.

Graeber descriu que al final de la segona guerra mundial es va arribar a un pacte amb els treballadors. Es van legalitzar els sindicats, es van oferir subsidis d'atur i jubilació. És va oferir també participar en l'augment de riquesa de manera que es van incrementar de sous a mesura que incrementava la productivitat, etc.

Postmodernitat Capitalista - Hegemonia de EEUU

Als anys 70 es va trencar aquest pacte amb la doctrina de Margaret Thatcher de governar només per un terç de la població, la necessària per tenir majoria absoluta. Els sindicats perden la capacitat d'ajudar a dos terços de la població.

Com observa Fotopoulos, a les societats on es desplega el capitalisme, la societat tendeix a dividir-se en tres segments. Un segment amb feines estables i ben pagades, un altre terç amb feines ocasionals, mal pagades i condicions precàries, i el tercer completament marginat.

En les societats capitalistes doncs els sindicats, fins i tot si son legals, son irrelevantes, perquè la tercera part que té feina estable no els necessita, i els percep com a paràsits, la tercera part que té feines temporals no té accés a la seva protecció perquè estan estructurats al voltant de forces de treball estables, i l'altra tercera part ni tan sols és al merat laboral.

El sindicalisme doncs ha estat incapaç d'evitar la tendència d'acumulació de poder intrínscica en les societats capitalistes. No ha impedit les deslocalitzacions.

Fins i tot, en certs aspectes, ha empitjorat algunes situacions. Per exemple, ha lluitat per evitar l'automatització de llocs de treball. D'aquesta manera algunes indústries s'han tornat menys competitives i han hagut de tancar.

Narrativament han contribuït a normalitzar la idea que hi ha persones que son propietàries de l'economia i d'altres en son serventes. Han fet més difícil la proliferació de memes a favor d'una societat igualitària. També han contribuït a alimentar el concepte que tenir feina és positiu, enlloc d'un llàstre. Això a ajudat a crear feines completament inútils, el que en David Graeber anomena *bullshit jobs*.

És molt interessant observar el que no ha fet el sindicalisme: no ha promocionat la idea de reduir les hores de treball, augmentar les vacances i avançar la jubilació. Hagués pogut promoure l'automatització dels llocs de treball i el repartiment de les hores de treball estalviades entre la població. Veiem una vegada més com les propostes que arriben d'una proposta de solució parcial, no de canvi sistèmic, filtrades per la premsa es limiten a les accions que a la llarga beneficien encara més a les propietaries.

Enlloc d'això el sindicalisme ha estat un moviment inscrit en la modernitat, plantejat des de la individualitat i l'egoisme, on les treballadores d'un sector concret s'ajunten per a defensar els seus privilegis contra les treballadores d'altres sectors, i contra la gent que no té feina.

També ha estat un moviment de la postmodernitat, ignorant de les causes sistèmiques de la seva àrea d'actuació, i per tant incapaç d'anticipar-se als canvis que l'han fet irrelevant. Avui en dia la majoria de treballadores ja no viuen en la narrativa de "classe treballadora" com a comunitat imaginària de la que se senten part. Moltes s'identifiquen en altres col·lectius:

Postmodernitat Capitalista - Hegemonia de EEUU

parades, precàries, estudiants, autònomes, emprenedores, nomàdes digitals, pageses, migrants, expatriades, refugiades, sense papers,...

Cooperativisme

A diferència del sindicalisme el cooperativisme sí que ha proposat un canvi social cap a l'igualitarisme. Proposa superar la diferència entre propietàries i treballadores repartint la propietat de les empreses entre les treballadores.

Tot i així és també un producte de la modernitat que es basa en l'individualisme de cada una de les persones que hi participa, que s'ajunta amb altres treballadores per a maximitzar el propi benefici al eliminar l'empresaria, una intermediària, paràsita, entre les treballadores i les clientes. Alhora però està en competència amb les altres empreses, possiblement cooperatives, del mateix sector.

També és un producte de la postmodernitat que es centra en un àmbit d'actuació molt concret i no proposa una estratègia de canvi de sistema, una manera d'aconseguir passar a una societat on la majoria d'empreses siguin de propietat col·lectiva de les treballadores. D'aquesta manera esdevé més que un factor de canvi social un estil de vida de les persones privilegiades que tenen el capital, la formació, i els drets per a constituir empreses cooperatives.

EEUU com a potència mundial / Fi de la història

Hegemonia del capitalisme

Fins a la segona guerra mundial la majoria de la gent, especialment la rica, assumia que en qualsevol moment el poble es revoltaria [Graeber] i recuperaria el poder que havia tingut durant l'Edat Mitjana. La Revolució Russa del 1917 i la consegüent expansió a Europa de l'Est va reforçar aquesta sensació.

Per contenir aquesta tendència s'ofereix als treballadors de les economies industrialitzades el dret a vaga i a sindicar-se, i increments de sou progressius a canvi que renunciïn a canvis sistèmics. Els partits socialistes abandonen la defensa del socialisme i es passen a la socialdemocràcia, la defensa de drets socials dins d'un context capitalista. La història es reescriu i la realitat es distorsiona: les revolucions liberals ja no van servir per empoderar els rics sinó que van portar llibertats al poble, i la llum després de la foscor de l'Edat Mitjana, els drets de les persones ja no són un invent dels conservadors per justificar l'esclavitud (persones que lliurement es venen els seus drets) sinó que són fruit de conquestes socials, treballar per als propietaris dels mitjans de producció no és explotació sinó llibertat, s'invisibilitza que la majoria del treball continua sent fet per esclaus i s'explica que el fan treballadors amb pensions i accés a serveis de salut, etc.

Postmodernitat Capitalista - Hegemonía de EEUU

Els mitjans de comunicació creen la il·lusió que el poble és lliure i les polítiques es decideixen democràticament quan en realitat el poble vota el que diuen els mitjans de comunicació i no hi ha cap correlació entre les preferències dels pobles i les polítiques dels governs.

Els Estats capitalistes adopten una política econòmica Keynesiana, basada en les propostes de l'economista britànic John Maynard Keynes per evitar que es repetissin situacions com la gran depressió que s'havia iniciat l'any 1929. Son polítiques contra-cíciques, és a dir, basades en estimular l'economia amb despesa estatal durant les crisis econòmiques i moderar-ne el creixement augmentant els impostos durant els booms econòmics. Aquestes polítiques es coneixen també com a "demand-side".

Aquestes accions funcionen i aquests nous memes arrelen fortament. La població perd la noció que hi ha altres maneres d'organitzar-se més enllà del capitalisme. Cada vegada més les protestes son, no per alliberar-se del jou del treball assalariat, sinó per tenir el privilegi de participar-hi. Per exemple, la població negra a EEUU i el feminisme arreu.

Hegemonía de EEUU

Tot això succeix en el context de guerra freda entre EEUU i el bloc comunista format principalment per les Repúbliques Soviètiques i la Xina. Durant aquest període EEUU expandeix la seva influència global. Obertament no colonitza països, sinó que ho fa més disimuladament, amb un model clientelista, on instal·la dictadors a sudamèrica, àfrica i l'orient mitjà. O bé "allibera" països i aquests lliurement entren al mercat global. Amb l'excepció de la guerra del Vietnam (1955-1975), on guanya el bloc comunista, EEUU es va convertint en una força militar invencible.

A Europa, fins als anys 80, EEUU manté operacions clandestines per a desprestigiar les organitzacions comunistes, que inclouen atacs terroristes de falsa bandera. Els més documentats son a Itàlia. L'operació més coneguda és l'atemptat a l'estació de Bolonya, a Itàlia, on van morir 85 persones. Hi ha evidències d'operacions semblants a Bèlgica, Dinamarca, Holanda, Noruega, Alemanya, Suïssa, i altres.

Crisis dels 70's

El 15 d'agost de 1971 EEUU abandona el patró or, durant la presidència de Richard Nixon. Des de llavors les diverses divises del món no tenen una relació fixa entre elles sinó que el seu valor flota segons la fortalesa econòmica de cada Estat i les especulacions del mercat.

El motiu de l'abandonament del patró or és el finançament de la Guerra del Vietnam. El significat és que EEUU s'estableix com a imperi als territoris clients. Aquests han anat

Postmodernitat Capitalista - Hegemonia de EEUU

comprant el seu deute des de la segona guerra mundial i EEUU simplement anuncia que no els pagarà l'or que els havia promès.

Des de la WW2 fins a mitjans dels 70 el poder adquisitiu del treballadors creix igual que la productivitat. A principis dels anys 70 es produeix una crisi econòmica, una recessió i una caiguda del mercat de valors. A partir de mitjans del 70 la productivitat continua augmentant però les rendes es congelen. Al 78-79 es produeix una altra crisi coneguda com crisi del petroli.

80's Neoliberalisme. Caiguda Bloc Soviètic. Fi de la Història.

Des d'inicis dels 80 als EEUU la teologia evangelista, la dominant, dona suport a "supply-side economics" o "trickle down". És a dir, que crear diner del no-res i donar-lo als rics és el comportament bíblicament adequat, contràriament al precedent de segles de teologia catòlica. El contrari també de l'economia Keynesiana que era popular fins a llavors.

Simultàniament en el camp de l'economia l'anomenada Escola de Chicago, liderada per Milton Friedman, proposa abandonar la moral de pagar uns sous moderats als directius i de tractar als treballadors com a "part d'una família" per a encoratjar la seva fidelitat, i que seguissin, de generació a generació, treballant per la mateixa empresa. També promouen polítiques de privatització i de desregularització.

A EEUU Donar Reagan (1981-1989) i al Regne Unit Margaret Thatcher (1979-1990) es van encarregar a impulsar aquestes noves idees de la teologia evangèlica i l'escola de Chicago conegudes en conjunt com a Neoliberalisme, i des d'allà es va anar escampant a la resta d'Estats capitalistes, retallant serveis socials i drets de les treballadores arreu.

El bloc soviètic havia perdut força i credibilitat i ja no servia com a deterrant per a mantenir aquests drets. El 1985 s'inicia la Perestroika, el 1989 cau el mur de Berlín, i el 1991 es dissol la unió soviètica.

L'any 1989 Fukuyama anuncia la fi de la història: amb la imminent caiguda del bloc soviètic i les reformes liberals a la Xina la humanitat ha assolit finalment arribar a un consens sobre el model econòmic en què es vol organitzar. La ideologia liberal ja no té cap oponent.

Graeber interpreta el neoliberalisme com la desvinculació de la democràcia i l'economia. Des d'aquest moment tothom pot tenir drets polítics però aquests son irrellevants ja no confereixen drets socials. L'economia assoleix el seu estat diví, per sobre de la democràcia, i per tants els governs no poden regular sous o jubilacions.

A canvi de renunciar als drets econòmics s'ofereix a les assalariades participar en el capitalisme: es fan plans de pensions amb accions en borsa de les empreses que les exploten, i se'ls dona accés a targetes de crèdit i hipotèques. Aquests "privilegis" sovint

Postmodernitat Capitalista - Hegemonia de EEUU

acaben tornant-se crèdits amb condicions abusives que no es poden tornar. Als EEUU els estudiants necessiten crèdits per completar els seus estudis i això els lliga durant la meitat de la seva vida laboral.

A les antigues colònies s'ofereixen micro-crèdits per emprenedors, que acaben sovint convertint-se en usura abusiva per intermediaris, i a vegades condueixen, fins i tot, a suïcidis de pagesos.

Bombolla d'internet (2000) i immobiliària (2008) i guerra

Tota aquesta efervescència de crèdit de consum va provocar primer la bombolla d'internet i després la bombolla immobiliària.

L'any 2000 va esclatar la bombolla d'internet i va precipitar una crisi econòmica. El president George W. Bush en va buscar la sortida començant una nova guerra global "contra el terror" envaint Afganistán el 2001 i Irac el 2003. Aquesta guerra va proporcionar una excusa per a començar una nova retallada de drets, no només drets socials, sinó aquesta vegada també drets civils com la llibertat d'expressió, va donar als governs la potestat d'espionar als propis ciutadans sense ordre judicial i va reinstaurar la tortura.

La guerra contra Irac va mostrar la inhabilitat de la propaganda estatal de convèncer la població europea per la guerra. Malgrat una enorme campanya de propaganda basada en la mentida que Irac disposava d'armes de destrucció massiva, es van fer grans manifestacions en contra de la guerra, i les enquestes demostraven que la població, en llocs com Espanya, estava en un 90% en contra.

La guerra contra l'Irac també va demostrar la incapacitat del poble europeu de fer que els governs respectin la seva voluntat. Espanya, el Regne Unit i d'altres van anar igualment a la guerra.

L'any 2008 Lehman Brothers va col·lapsar sota el pes de l'especulació amb hipoteques que havia fet, conscientment, a persones que sabia que no podien pagar. Es tractava, com totes les bombolles, d'una estafa piramidal colossal. Va ser el detonant de la crisi immobiliària.

El resultat va ser la oficialització del poder de la banca. Els governs van tenir l'elecció de sortir de la crisi rescatant el poble endeutat però van escollir rescatar la banca. Als EEUU el president G.W. Bush va declarar que rescatar la banca anava en contra dels seus principis liberals de lliure mercat, però que no tenia altra opció perquè la banca era "massa gran per deixar-la caure". Si no es rescatava la banca, deia, cauria tota l'economia. És a dir, que els principis liberals apliquen per a deixar que milions de famílies siguin desnonades però no per deixar que un grapat de bilionaris perdin diners.

Postmodernitat Capitalista - Hegemonia de EEUU

A Espanya es va oficialitzar amb una esmena a la constitució, amb un temps record després d'una trucada del president Obama (Demòcrata) al primer ministre Zapatero (PSOE) on s'estableix que el govern primer pagarà els deutes i després els serveis socials. Va anar acompanyat d'una nova onada de retallada de serveis socials i drets civils. Abans de la crisi la joventut protestava per la precarietat simbolitzada pel fenomen dels mileuristes: joves amb estudis que cobraven només mil euros al mes. Després de la crisi, ser mileurista era ser afortunat.

Moviment 15M i moviment independentista

El resultat d'aquestes crisis és que a EEUU i sobretot a Europa el poble veu per primera vegada que son, o possiblement seran, víctimes de les polítiques neoliberals. Perdua de llocs de treball. Reducció de salaris. Eliminació de serveis socials (atur, jubilació, salut, educació,...)

Des d'una perspectiva global aquests canvis son poc significatius. Abans de la crisi hi havia un percentatge molt petit de la població que tenia accés a l'estat del benestar, concentrada sobretot a europa, EEUU, Japó i Austràlia. Des del punt de vista europeu i estadunidenc la crisi sembla una perdua de poder per un percentatge elevat de la població, però a nivell global és un percentatge relativament petit, i una simple continuació de la tendència d'acomulació de poder en cada vegada menys mans.

Malgrat això, des de la perspectiva eurocentrista que caracteritza als moviments populars europeus, aquests fets es viuen amb indignació.

El 15 de maig de 2011 a Espanya sorgeix el Moviment 15M, o moviment dels indignats, que es reproduïx per tot Europa, ocupant places a les principals ciutats. Abans s'havia ja iniciat a diversos països de majoria musulmana l'anomenada primavera àrab, que tenia uns rituals similars. Més tard el mateix any als Estats Units sorgeix el moviment Occupy Wall Street per denunciar el paper de la borsa en la crisi econòmica. EEUU aprofita les primaveres àrabs per tombar règims dissidents (Gaddafi a Libia, i amb menys èxit Siria), i enfortir els seus aliats.

Malgrat algunes consignes de rebuig del sistema ("no ens representen"), la majoria d'indignats simplement exigeix als polítics que els hi solucionin els problemes. No es presenta ni una anàlisi sistèmica, una alternativa o ni tan sols una explicació de perquè els polítics haurien de deixar de crear problemes i posar-se a resoldre'ls, simplement pel fet que una minoria de la població decideix acampar a les places.

Grècia és l'únic lloc on aquests moviments que aconsegueix posar una força amb discurs afí al govern. El 2015 Syriza organitza un referendun on els Grecs rebutgen les mesures d'austeritat imposades per Europa. El resultat del referendun és ignorat visibilitzant una vegada més que la democràcia a Europa és una farsa. El següent gran esdeveniment que o

Postmodernitat Capitalista - Hegemonía de EEUU

torna a evidenciar és el referèndum d'independència de Catalunya, l'1 d'Octubre del 2017. En aquest cas l'Estat espanyol atonyina als votants i nega els resultats.

El moviment independentista a seguit una trajectòria similar al moviment dels indignats a Grècia. Organitzant grans manifestacions al carrer per a aconseguir visualitzar que una part més gran de la població recolza el moviment, i finalment aconseguint majoria al govern. Els dos, malgrat no proposar cap canvi de sistema que vagi a l'arrel dels problemes, malgrat proposar només petites reformes dins del paradigma liberal, es troben que no tenen ni aquesta petita capacitat d'acció.

Paradigma d'escassetat en una societat de l'abundància

Val la pena destacar que tot i que vivim en una societat de l'abundància i alhora estem instal·lats en el paradigma de l'escassetat.

L'escassetat és una d'aquestes construccions socials que serveixen per evitar adonar-nos de la situació en què vivim i prendre accions efectives. És una d'aquestes narratives que no està ancorada en cap realitat objectiva.

La realitat objectiva és que, com vam veure a l'inici, a mesura que ha avançat la història hem disposat de quantitats més grans d'energia per persona i de millor tecnologia per a emprar aquesta energia. Vam veure que les nostres avantpassades recol·lectores empraven entre 3 i 6 hores al dia per a alimentar-se i tenir llar. Avui en dia necessitem una quantitat ínfima de temps per a cobrir les nostres necessitats bàsiques.

En canvi, les persones que disposem del privilegi de tenir feina, sovint hi destinem 40, 50, 60 o més hores a la setmana. Els motius son variats. D'una banda la riquesa es concentra cada vegada en menys mans, i la resta hem de treballar per tant cada vegada més. A més, els increments de productivitat no es distribueixen entre la població rebaixant les hores de treball sinó que es converteixen en atur per a les persones que queden fora del món laboral.

Això s'intenta compensar creant cada vegada més feines completament inútils i burocràtiques. També amb obsolescència programada, modes, deslocalitzacions (que creen més feines de coordinació i transport), etc. Per no mencionar policia, seguretat privada i exèrcits. Totes aquestes feines inútils serveixen per amagar la realitat que amb molt poques hores de feina tenim les necessitats bàsiques cobertes.

Propostes d'alternatives

A finals del sXX apareixen dues propostes interessants de dos autors Murray Bookchin i Takis Fotopoulos que fan una síntesis de les idees anarquistes de societats igualitàries horitzontals governades amb democràcia directa assembleària, i propostes socialistes de propietat col·lectiva dels mitjans de producció. També incorporen l'ecologisme en la síntesi i

Postmodernitat Capitalista - Hegemonia de EEUU

basen el seu terreny d'acció en el municipi. Plantegen accedir al poder municipal mitjançant les eleccions, motiu pel qual han estat criticats per alguns corrents anarquistes que només consideren com a vàlids mecanismes revolucionaris per dur el poble al poder. D'altra banda, tal com fan molts corrents anarquistes, condemnen la idea de participar a les eleccions parlamentàries.

Els dos autors condemnen pràctiques estèrils de la postmodernitat, com estils de vida i estètiques lligades a ideologies de canvi de sistema, però completament desassociades a accions que hi contribueixin. O el rebuig postmodernista a propostes raonades, coherents i completes. Reivindiquen una continuïtat amb la racionalitat i les propostes polítiques amb grans narratives de la modernitat. Al mateix temps, fan propostes clarament postmodernistes en el sentit que han transcendit la naïvetat que la història és lineal guiada pel progrés a un futur millor.

Comunalisme, Municipalisme Llibertari i Ecologia Social

Als anys 70 Murray Bookchin proposa crear una organització confederal de municipis que anomena **Municipalisme Llibertari**. Cada un d'aquests municipis s'organitza amb democràcia directa i busca municipalitzar l'economia, és a dir, revertir la tendència de concentració de grans infraestructures productives.

Simultàniament reflexiona sobre el fet que la destrucció de la naturalesa és un fenomen social, i que és estèril intentar fer accions de protecció del medi ambient sense canviar profundament la societat. En concret defensa que cal erradicar tots els patrons de jerarquia i dominació. Els mateixos patrons de pensament que situen a la humanitat per sobre la natura són els que situen a unes persones per damunt de les altres. Anomena **Ecologia Social** a aquesta perspectiva.

En aquest model la propietat dels mitjans de producció, de l'habitatge i del territori és de la comunitat, no hi ha propietat privada. Cada municipi es governa amb democràcia directa i no per representants de partits polítics. Bookchin anomena aquest model **comunalisme**.

Els municipis s'agrupen per proximitat geogràfica per formar una federació local i cada municipi envia delegats a la federació expressant la voluntat de la seva assemblea. Aquestes federacions locals s'agrupen entre si en forma de confederació. La confederació s'encarrega de l'administració de tota la regió en substitució dels Estats actuals.

Per evitar els abusos de poder observats en les democràcies representatives s'empra un sistema de delegats, no de representants. Aquests delegats no tenen agència pròpia, simplement transmeten les decisions de les assemblees que els escullen. Són revocables per l'assemblea en cas que no compleixin el seu mandat. Les federacions i les confederacions no tenen cap mitjà per a imposar les seves decisions. A diferència dels

Postmodernitat Capitalista - Hegemonia de EEUU

estats no disposen de l'ús de la força. La normativa que redacten s'adopta voluntàriament a cada municipi.

Un element que el Municipalisme Llibertari hereda del pensament anarquista és la idea de crear una tensió entre el poder popular i el poder estatal. En aquest cas es busca la tensió entre el poder de la confederació de municipis i l'Estat, amb l'objectiu d'eventualment eliminar aquest darrer.

Bookchin fa una crida a reinventar l'esquerra, a crear una nova esquerra, unida i no dividida. Mantenint la seva diversitat i especificitats, però defensant conjuntament una estratègia i un programa que serveixi per avançar cap al Municipalisme Llibertari.

Tot i que Bookchin no va tenir gaire exit en vida, posteriorment ha influenciat a molts col·lectius, incloent els moviments com Occupy Wall Street i la organització de Confederalisme Democràtic al Kurdistan.

Democràcia Inclusiva

Takis Fotopoulos adopta l'objectiu de Bookchin de crear una societat basada en municipis confederats amb una estructura de delegats revocables, democràcia directa municipal i propietat col·lectiva municipal dels recursos.

Fotopoulos parteix del concepte d'una crisi multidimensional en la societat actual: econòmica, política, social, cultural, ideològica i ecològica. Per superar-la proposa aplicar un model de democràcia directa a cada una de les esferes de la societat. D'aquesta manera la població decidiria d'una banda quines necessitats vol cobrir, i d'altra banda quins recursos ecològics vol consumir, en termes de tala de boscos, contaminació, etc. Els equips de producció s'encarregarien de satisfer les demandes de productes i serveis de la societat respectant els límits ecològics mandats per les assemblees.

Cada ciutadà tindria la obligació de participar en una quantitat d'hores equitativa, en la producció requerida per satisfer les necessitats bàsiques de la població - decidides en assemblea. Opcionalment, si desitja consumir més que el que es determina com a necessitat bàsica, hauria de participar més hores en les activitats productives - sempre que es respectessin els límits ecològics decidits democràticament.

Els diferents aspectes de la societat, des de la família als llocs de treball, es gestionarien de manera democràtica segons el **principi de subsidiarietat**: les decisions es prenen a l'àmbit més reduït al qual afecten. D'aquesta manera l'assemblea del municipi decidiria quines necessitats es volen cobrir, però com cobrir-les, i com organitzar la producció, seria decidit a les assemblees dels diferents grups de treball.

Postmodernitat Capitalista - Hegemonia de EEUU

Anomena **Democràcia Inclusiva** a aquesta proposta d'organització social que aplica la democràcia directa en les diferents esferes de la societat segons els principis de subsidiaritat i de confederalisme.

Fotopulos proposa també una estratègia per assolir el poder municipal. Consisteix en establir grups d'acció, municipi a municipi, que s'encarreguin d'educar a la població, mitjançant grups d'estudi, mitjans de comunicació locals, etc. i un cop popularitzada la ideologia de la Democràcia Inclusiva presentar-se a les eleccions per tal de substituir l'ajuntament per una assemblea popular. Aquesta formació inclou l'estudi de les causes històriques de la crisi actual, i del fracàs de les propostes emancipadores fetes anteriorment.

Un apunt sobre el futur

Fins al dia d'avui la humanitat a estat incapaç de decidir col·lectivament, i encara menys conscient, la direcció del seu futur.

La direcció de la humanitat s'ha deixat a mans de les dinàmiques pròpies del sistema de valors capitalista: acumulació de riquesa en cada vegada menys mans, la qual cosa ens aboca a un desastre social, i el saqueig dels recursos naturals que ens aboca a un desastre ecològic.

A la majoria de països rics una part substancial de la població disposem dels privilegis d'organitzar-nos i discutir les nostres idees lliurement. També la de participar el l'elecció dels governs. Interpretem de la història que aquests privilegis no son principalment fruit d'una lluita social sinó el resultat d'una necessitat del mercat. La necessitat de tenir ciutadans que se sentin lliures per tenir exèrcits més eficients i així poder saquejar més territoris amb recursos naturals.

La tendència actual de globalització del mercat i de la governança està minvant els conflictes bèl·lics. A reduir-se el pes de la guerra en l'economia desapareix la necessitat de ciutadania que se senti lliure. De moment hem vist que la globalització no ha portat a la democratització de règims autoritaris com la Xina, i en canvi si que ha portat a la pèrdua de llibertats civils a estats de Nordamèrica i Europa on abans dels anys 80 semblava inimaginable un retrocés democràtic.

Si no aprofitem la finestra actual doncs és ben probable que aviat ens trobem en un món completament autoritari i devastat ecològicament.

Al capítol següent

Veurem com podem fer una síntesi de les estratègies de canvi d'estructures i les de les de canvis de valors per construir una societat global, alternativa a l'estat-mercat, basada en

Postmodernitat Capitalista - Hegemonía de EEUU

comunitats, que no tendra a reproduir els mecanismes de dominació actuals, i que sigui atractiva per a la majoria de la població.

Referències

Postmodernisme

<https://en.wikipedia.org/wiki/Postmodernism> "Postmodernism arose after World War II as a reaction to the perceived failings of modernism, whose radical artistic projects had come to be associated with totalitarianism or had been assimilated into mainstream culture. The basic features of what is now called postmodernism can be found as early as the 1940s"

Ecologisme

La Paradoxa de Jevons

Wikipedia, en anglès: https://en.wikipedia.org/wiki/Jevons_paradox

Un concepte més genèric es coneix com "efecte rebot" on els estalvis a nivell microeconòmic tenen un impacte atenuat (no necessàriament negatiu) respecte a l'esperat a nivell macroeconòmic (Wikipedia: en Anglès -

[https://en.wikipedia.org/wiki/Rebound_effect_\(conservation\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Rebound_effect_(conservation)))

Aplicació de la paradoxa de Jevons i l'efecte rebot al reciclatge

- Article de David Owen al New Yorker "[the efficiency dilemma](#)"
- Article de Dr Cameron K. Murray a Fresh Economic Thinking "[Recycling Jevons Paradox](#)"

Subsidis

Article al The Guardian [Fossil fuels subsidised by \\$10m a minute, says IMF](#)

Feminisme

https://en.wikipedia.org/wiki/SCUM_Manifesto El manifest Scum culpa als homes de totes les calamitats de la història, n'eximeix a les dones, i reclama l'extermini del sexe masculí.

Maria del Prado Esteban i Felix Rodrigo Mora

Feminicidio o auto-construcción de la mujer - Sobre com es dones de les famílies riques exerceixen el poder, sovint a l'ombra, i també sobre la Revolució Liberal Francesa del 1789, en especial els seus components missògens i bel·licistes.

Cooperació internacional

Entrevista a Alvar Jones Sanchez "[la cooperació al desenvolupament té un índex de fracàs terrible](#)"

Postmodernitat Capitalista - Hegemonia de EEUU

Sindicalisme

David Graeber - [En deuda: Una historia alternativa de la economía](#) (Ariel)

- Capítol 12, "El començament de quelcom encara incert"

Hegemonia EEUU

Operació [Gladio a TruthMove.org](#) - terrorisme de falsa bandera a Europa perpetrat per EEUU per desacreditar els partits comunistes

[Economia Keynesiana a Investopedia](#)

Municipalisme Llibertari i Democràcia Inclusiva

Murray Bookchin [Social Ecology and Communalism](#) (2006) - pdf descarregable

Takis Fotopoulos [The Multidimensional Crisis and Inclusive Democracy](#) - pdf descarregable i versió de lectura en línia.